

Тема : Життєвий шлях Бориса Грінченка (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Життєвий шлях Б.Д.Грінченка.
2. Педагогічна діяльність поета.

Актуальність питання:

Грінчєнко Борис Дмитрович (9 грудня 1863 — 6 травня 1910) – український письменник, педагог, лексикограф, літературознавець, етнограф, історик, публіцист, громадсько-культурний діяч. Редактор низки українських періодичних видань. Обстоював поширення української мови в школі та в установах.

Автор фундаментальних етнографічних, мовознавчих, літературознавчих та педагогічних праць, історичних нарисів, перших підручників з української мови й літератури, зокрема «Рідного слова» — книжки для читання в школі. Укладач чотиритомного тлумачного «Словаря української мови».

Один із організаторів і керівників «Просвіти», активний член Братства тарасівців, співзасновник УРП (1904).

Зміст самостійної роботи:

- Ознайомитися з життєвим шляхом Б.Д.Грінченка;
- Звернути увагу на педагогічну діяльність Бориса Дмитровича.

Література:

1. Хропко П. Українська література: Підручник для 10 кл. - 2-ге вид.- К.: Освіта, 1997. – с.156-177.
2. Історія української літератури ХІХ століття: У 3 кн.— К., 1997.— Кн. 3.
3. Богдан Пастух. Борис Грінченко — безкомпромісний лицар національної ідеї. Луганськ: Книжковий світ. 2006. 200 с.

Питання для самоконтролю:

- Назвіть дату і місце народження Б.Грінченка .
- Яку освіту здобув Б.Грінченко?
- Де працював Б.Грінченко педагогом?
- Якою громадською діяльністю займався письменник?
- Як звали дружину Б.Грінченка?

Тема:

Богдан Лепкий (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Огляд життєвого шляху Богдана Лепкого.
2. Мотиви лірики.
3. Історична проза (оглядово)
4. Місце поета в українській і світовій культурі.

Актуальність питання:

Богдан Лепкий – талановитий поет, прозаїк, перекладач, літературознавець і видавець. Великої шани заслужив як учений і педагог, громадський діяч. Лепкий гостро усвідомлював соціальні й національні проблеми рідного народу. У великій і різножанровій спадщині Лепкого одне з провідних місць посідає поезія. Вона якнайповніше розкриває особливості вдачі митця.

Зміст самостійної роботи:

- знати життєвий і творчий шлях поета;
- вміти визначати тематику і проблематику поезій, їх художні особливості.

Література:

1. Хропко П. Українська література: Підручник для 10 кл. - 2-ге вид.- К.: Освіта, 1997. – с.201-222.
2. Білецький О. Літературно-критичні статті.— К., 1990.
3. Гречанюк С. На тлі ХХ ст. Літературно-критичні нариси.— К., 1990.
4. Савіцький М. Богдан Лепкий: Життя і творчість.— К., 1993.

Питання для самоконтролю:

- Що вас найбільше вразило в біографії поета?
- Назвіть збірки його поезій.
- Яке значення, на вашу думку, вклав автор в образ журавлів із однойменного вірша?
- Яка з поезій вам найбільше сподобалась? Чому?
- Які риси модернізму відбилися у творах поета?
- Назвіть прозові твори Лепкого.
- Яке місце посідає Лепкий у світовій культурі?

Тема: Євген Плужник. Загальний огляд творчості . Мотиви лірики (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Життєпис поета.
2. Літературна творчість Є.П.Плужника. Мотиви лірики.

Актуальність питання:

Євген Плужник (літературний псевдонім Кантемирянин) — український поет, драматург, перекладач зі Східної Слобожанщини. Жертва сталінського терору.

Плужник працював вчителем мови та літератури. Працював у редакціях, займався самоосвітою й писав вірші. Був активним учасником організації «Ланка».

Перекладав «Невський проспект» та «Одруження» Миколи Гоголя, «Похлібці» та «Злодії» Антона Чехова, «Тихий Дон» Михайла Шолохова, «Дитинство» й «Отроцтво» Л. Толстого, «Діло Артамонових» М. Горького, «Острів попелятих песців» Я. Кальницького, «Зруйновані гнізда» І. Кіпніса.

Зміст самостійної роботи:

- знати життєвий і творчий шлях поета;
- вміти визначати тематику і проблематику поезій, їх художні особливості.

Література:

1. Енциклопедія українознавства : Словникова частина : [в 11 т.] / Наукове товариство імені Шевченка ; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. — Париж; Нью-Йорк : Молоде життя, 1955—1995. — Т. 6. — С. 211.
2. В. В. Оліфіренко, С. М. Оліфіренко. Слобожанська хвиля. Навчальний посібник-хрестоматія з української літератури Північної Слобожанщини. Донецьк: Східний видавничий дім, 2005. — 280 с.
3. Борис Антоненко-Давидович. Здалека й зблизька. «Недоспівана пісня ранньої осені». Київ, 1969. С.158-173. (Нарис про Євгена Плужника).
4. Ігор Роздобудько. Євген Плужник, та його вшанування на Східній Слобожанщині. // Східна Слобожанщина. Українці навколо України.

Питання для самоконтролю:

- Що вас найбільше вразило в біографії Є.Плужника?
- Назвіть збірки його поезій.
- Які твори перекладав Є.Плужник?
- Якою громадською діяльністю займався поет?

Тема: Життєвий шлях Григорія Косинки (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Дитячі роки.
2. Період визвольної боротьби.
3. Творча діяльність.

Актуальність питання:

листопада 1899, Щербанівка — † 15 (прибране ім'я —) (нар. 29 грудня 1934, Київ) — український письменник-новеліст, перекладач доби «Розстріляного відродження». Жертва сталінських репресій.

Зміст самостійної роботи:

- Ознайомитися з життєвим шляхом Григорія Косинки ;
- Визначити тематику творів письменника.

Література:

1. Хропко П. Українська література: Підручник для 10 кл. - 2-ге вид.- К.: Освіта, 1997. – с.235-252.
2. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн./ За ред. В. Г. Донченка. Кн. 1. — К., 1998.
3. Кавун Л. Психологізм як елемент поетики новел Григорія Косинки // Дивослово. — 1993. — № 2.
4. Мороз — Стрілець Т. Голос пам'яті: Спогади. — К., 1989.
5. Рильський М. Слово Косинки // Косинка Г. Серце: Новели. — К., 1967.
6. Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: В 4 кн. Кн. 2. — К., 2003.

Питання для самоконтролю:

- Розкажіть про дитячі роки Григорія Косинки.
- Чи брав письменник участь у визвольній боротьбі?
- 1. Яку освіту здобув Григорій Косинка?
- Назвіть основні твори Григорія Косинки. Визначте їх тематику.

Тема: Огляд життя і творчості Богдана-Ігоря Антонича (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Життєпис митця.
2. Творчість Б.-І.Антонич.
 - Поетичні твори
 - Проза
 - Літературно-критичні статті

Актуальність питання:

- (нар. 5 жовтня 1909, с. Новиця — † 6 липня 1937р., Львів) — український поет, прозаїк, перекладач, літературознавець.

Через офіційну заборону ширше знаний лише з середини 1960-х; справив значний вплив на сучасну українську поезію; філософська лірика, релігійні, космічні мотиви, відгомін лемківського фольклору і язичницької символіки; впливи Омара Хайяма, Волта Вітмена; прозові твори; переклади; статті літературно-критичного і теоретико-літературного характерів.

Зміст самостійної роботи:

- Ознайомитися з життєписом письменника.
- Прочитати поезію Б.-І.Антонича, визначити основні її мотиви.

Література:

1. *Ільницький М.* Богдан-Ігор Антонич: Нарис життя і творчості. — Київ: Радянський письменник, 1991. — 207 с. — (Серія «Час і доля»).
2. *Калинець І.* Знане і незнане про Антонича: Матеріяли до біографії Богдана Ігоря Антонича. — Львів: «Друкарські куншти», 2010. — 140 с.; 2-е вид., виправлене і доповнене. — Львів: Друкарські куншти, 2011. — 276 с. + 48 с. ілюстр.
3. *Новикова М.* Міфосвіт Антонича // Сучасність. — 1992. — № 9. — С. 83-93.
4. *Федака Д.* Богдан-Ігор Антонич // Під синіми Бескидами: антологія поезії та малої прози українських письменників Словаччини. — Ужгород: Закарпаття, 2006. — С. 38 — 39.
5. Українська авангардна поезія (1910—1930-ті роки): Антологія / Упор. Олег Коцарев, Юлія Стахівська; передм. Олега Ільницького. — Київ : Смолоскип, 2014. — С. 49-61. — ISBN 978-966-2164-71-8.

Питання для самоконтролю:

- Чи відоме вам ім'я Б.-І.Антонича?
- Які твори поета ви читали?
- Що вас найбільше вразило в біографії поета?
- Назвіть збірки його поезій.
- Схарактеризуйте мотиви лірики поета.

Тема: Олег Ольжич. Олена Теліга (4 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Складний життєвий і творчий шлях Олега Ольжича.
2. Мотиви лірики Олега Ольжича.
3. Життєва трагедія Олени Теліги.
4. Аналіз поезії О.Теліги

Актуальність питання:

(справжнє ім'я **Олег Олександрович Кандиба**), (нар. 8 (21) липня 1907, Житомир — † 10 червня 1944, концтабір Заксенгаузен) — український поет, археолог і політичний діяч. Син українського класика Олександра Олеся.

Очолював культурно-освітню референтуру Проводу Українських Націоналістів (1937) і Революційний Трибунал ОУН(1939—1941). Заступник Голови ПУН та Голова ПУН на українських землях (з 05.1942), Голова ПУН ОУН (01.1944—†10.06.1944).

(з дому: Шовгенова або Шовгеніва, *8 (21) липня 1906, Ільїнське, Московська губернія, Російська імперія — †22 лютого 1942, Київ, Райхскомісаріат Україна) — українська поетеса, публіцист, літературний критик, діячка ОУН.

Зміст самостійної роботи:

- знати життєвий і творчий шлях поетів Олега Ольжича та Олени Теліги;
- вміти визначати тематику і проблематику поезій, їх художні особливості.

Література:

1. Микола Жулинський, Олег Ольжич і Олена Теліга. Нариси про життя і творчість
2. Іванишин П. Олег Ольжич — герольд нескореного покоління. — Дрогобич, 1996.
3. Неврлий М. Ольжич на тлі празького літературного доквілля // Сучасність. — 1998. — Ч. 2. — С. 102—109.
4. Донцов Д. Поетка вогняних меж. Олена Теліга. — Торонто, 1953.
5. Червак Б. Олена Теліга: Життя і творчість. — К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 1997.

Питання для самоконтролю:

- Що вас найбільше вразило в біографії Олега Ольжича та Олени Теліги?
- Яким видом діяльності, крім літератури, займався Олег Ольжич?
- Які збірки Олега Ольжича вам відомі? Які мотиви лірики Ольжича?
- Назвіть основні твори Олени Теліги, визначте їх основні мотиви.

Тема: Олесь Гончар. Роман «Собор» (4 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Собор як символ духовної краси людини в романі «Собор» О.Гончара.
2. Вічні цінності в романі «Собор».

Актуальність питання:

Олесь Гончар працював над романом протягом чотирьох років: 1963–1967.

«Собор» можна вважати романом-попередженням перед загрозливим наростанням ряду тенденцій моральної деградації суспільства у середині шістдесятих років.

Головний конфлікт твору — зіткнення високої духовності, людяності, правди з облудним фарисейством чиновників, кар'єристів і бюрократів; боротьба світлих сил народу за збереження свого національного коріння, історичної пам'яті, істинний гуманізм.

Основна проблема роману — проблема історичної пам'яті народу.

Порушуючи проблему історичної пам'яті, Олесь Гончар у своєму романі звертається до часів героїчної козаччини, славить народних витязів давнього і недавнього минулого.

З проблемою історичної пам'яті органічно пов'язана й інша — потреба «собору душ», тобто духовної і моральної краси, особистої причетності людини до історичного буття свого народу, прагнення до суспільної гармонії і взаємоповаги.

Серед інших, не менш важливих проблем, висвітлених у творі, чільне місце посідає екологічна, проблема охорони природи.

Зміст самостійної роботи:

- Знати історію написання роману «Собор»
- вміти визначати тематику і проблематику роману.

Література:

1. Мовчан Р. Українська література. Підручник для 11 класу. — К., 1997р.
2. Коваль В. П. «Собор» і навколо собору. — К.: Молодь, 1989. — 272 с.
3. Собор із «Собору», або Подорож Олесея Гончара до Мадонни // Цалик С. М., Селігей П. О. Таємниці письменницьких шухляд: Детективна історія української літератури. — К.: Наш час, 2010. — С. 298–345.

Питання для самоконтролю:

- Коли був написаний роман «Собор»?
- Яка тема роману?
- Назвіть основні проблеми роману «Собор».

Тема: Поети-шістдесятники (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. «Шістдесятництво» як явище культурологічне й соціальне.
2. Шістдесятництво в українській літературі.

Актуальність питання:

Українські митці-шістдесятники своїми творами і активною громадською діяльністю намагалися відроджувати національну свідомість, боролися за збереження української мови та культури, сприяли демократизації суспільно-політичного життя в республіці.

Найвідомішими представниками Шістдесятництва були поети і прозаїки Микола Вінграновський, В.Голобородько, Євген Гуцало, Іван Драч, Роман Іваничук, Ірина та Ігор Калинці, Г.Кириченко, Ліна Костенко, Юрій Мушкетик, Микола Руденко, Євген Сверстюк, Іван Світличний, Василь Симоненко, Григорій Тютюнник, Валерій Шевчук; художники Алла Горська, Опанас Заливаха, Борис Плаксієв, Віктор Зарецький, В.Кушнір, Галина Севрук, Людмила Семикіна, Стефанія Шабатура; режисери Сергій Параджанов, Юрій Іллєнко, Леонід Осика, Лесь Танюк; перекладачі Григорій Кочур та Микола Лукаш.

Із 1963 розпочалася хвиля ідеологічних звинувачень на адресу Шістдесятників, насамперед у націоналізмі. Влада розгорнула кампанію цькування Шістдесятників у пресі, на засіданнях спілок та різноманітних зібраннях.

Зміст самостійної роботи:

- З'ясувати зміст поняття «шістдесятництво».
- Знати, які естетичні засади сповідували шістдесятники.
- Назвати основних поетів-шістдесятників в українській літературі.

Література:

1. Дроздовський Д. І. Код майбутнього. Філософія українського шістдесятництва: монографія. — К.: Видавничий дім «Всесвіт», 2006.
2. Корогодський Р. Брама світла. Шістдесятники / Упоряд. М.Коцюбинська, Н.Кучер, О.Сінченко.- К.: Вид-во Українського католицького університету, 2009.- 655 с. ISBN 978-966-8197-47-5
3. Зарецький О. Шістдесятництво.

Питання для самоконтролю:

- Хто такі шістдесятники?
- Назвіть українських поетів-шістдесятників.
- Чому розпочалися репресії проти шістдесятників?

Тема: Іван Драч. Загальний огляд творчості письменника. Мотиви лірики (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Життєвий шлях І. Драча.
2. Творчість письменника. Мотиви лірики.

Актуальність питання:

Іван Федорович Драч – український поет, перекладач, кіносценарист, драматург, державний і громадський діяч. Член КПРС (1959—1990). Перший голова Народного Руху України (1989). Герой України (2006).

Після закінчення Тетіївської середньої школи І. Драч викладав російську мову та літературу в семиріччі сусіднього села Дзвінячого, був інструктором райкому комсомолу, служив у армії, вступив на філологічного факультету Київського університету, але навчання не закінчив, був виключений підтиском каральних органів. Влаштувався на роботу в «Літературну Україну». Закінчив дворічні Вищі сценарні курси в Москві, працював сценаристом на кіностудії художніх фільмів ім. О. Довженка, потім у редакції журналу «Вітчизна».

У 1961 р. І. Драч опублікував у «Літературній газеті» драму-феєрію «Ніж у сонці», яка відразу привернула увагу критики. Протягом 1962-1988 рр. виходили його збірки: «Соняшник» (1962), «Протуберанці серця» (1965), «Балади буднів» (1967), «До джерел» (1972), «Корінь і крона» (1974), «Київське небо» (1976), «Шабля і хустина» (1981), «Драматичні поеми» (1982), «Теліжинці» (1985), «Чорнобильська мадонна» (1987), «Храм серця» (1988).

Збірка І. Драча «Корінь і крона» була відзначена Державною премією України ім. Т. Шевченка у 1976р.

У середині 80-х рр. поет був обраний до правління Київської організації Спілки письменників України, далі — його головою, а ще згодом — Головою Народного руху України та депутатом Верховної Ради України, керував товариством «Україна», очолював Світовий конгрес українців та Конгрес української інтелігенції (КУІн), був міністром в уряді В.А. Ющенка, брав активну участь у подіях Помаранчевої революції. Сьогодні І. Драч продовжує активну громадсько-політичну діяльність, є головою багатьох республіканських і міжнародних організацій, організатором і членом кількох рухів.

Зміст самостійної роботи:

- Ознайомитися з життєвим шляхом І. Драча.
- Мати загальне уявлення про творчість митця.
- Називати основні мотиви лірики;
- визначати проблематику та художні особливості поезій «Балада про вузлики», «Балада про соняшник», «Крила».

Література:

- *Льницький М.* Іван Драч. — К., 1986.
- *Ткаченко А.* Іван Драч — поет, кінодраматург, політик. — К., 2000.
- *Новиченко Леонід.* Іван Драч — новобранець поезії // Драч І. Соняшник. — К., 1962.
- *Острик Михайло.* Жива, гаряча поезія // Проблеми. Жанри. Майстерність: Літературно-критичні статті. — Випуск 1. — К., 1976. — С. 203—210.
- *Шевчук Валерій.* Дерево поезії Івана Драча // Україна. - 1986. - 12 жовтня (№ 41). - С. 6-7.

Питання для самоконтролю:

- Що вам найбільше запам'яталося в біографії І. Драча?
- Назвіть збірки його поезій.
- Яка з поезій вам найбільше сподобалась? Чому?
- Що символізують соняшник і сонце в «Баладі про соняшник»?
- Яка основна думка «Балади про вузлики»?
- Визначте ідею балади «Крила».

**Тема: Микола Вінграновський. Загальний огляд творчості.
Поетичний доробок (2 год.)**

Питання на самостійне вивчення:

1. Життєвий шлях М.Вінграновського.
2. Творчість поета.
3. Основні мотиви лірики.

Актуальність питання:

М. Вінграновський — поет, прозаїк — божий дар української культури. У невідомому досі художню сполуку поєдналися в його творчості героїчна етика рідного народу і рідкісне відчуття прекрасного, енергія безсмертних образних значень, якими повниться світ навколо нас. Виходить, саме любов до рідної природи дає натхнення поетам зображувати її так яскраво, по-своєму оригінально. Саме в особливому ставленні до навколишнього світу і полягає неповторність поетичного світу М. Вінграновського!

Жанрова палітра лірики поета надзвичайно різноманітна: у творчому доробку автора крім класичного сонета й елегії, є медитація, романс, станси, японське хокку, верлібр, вірші, написані гекзаметром та античним елегійним дистихом.

Зміст самостійної роботи:

- Ознайомитися з життєвим шляхом М.Вінграновського.
- Знати загальні відомості про творчий шлях письменника, його поетичний доробок.
- Робити ідейно-тематичний аналіз поезій “У синьому небі я висіяв ліс...”, “Сеньйорито акаціє, добрий вечір...”, “Прилетіли коні — ударили в скроні...”, “Чорна райдуга”.

Література:

1. Дзюба І. Що ти - це ти // Літературна Україна. - 1986. - 6 листопада.
2. Ковалів Ю. “Творись, мій труд!” // Радянське літературознавство. - 1986. - № 11.
3. Микола Вінграновський // Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. - К., 1995 - Кн. 2. - Ч. 2.
4. Моренець В. Відтворити цілісність світу // Вітчизна. - 1981. - № 5.
5. Салига Т. Микола Вінграновський. - К., 1989.

Питання для самоконтролю:

- Що вам найбільше запам’яталось в біографії М.Вінграновського?
- Назвіть збірки його поезій.
- Яка з поезій вам найбільше сподобалась? Чому?

Тема:

Життєвий шлях Ліни Костенко

(2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Дитячі та юнацькі роки поетеси.
2. Ліна Костенко – поет-шістдесятник.
3. Нове століття.

Актуальність питання:

(нар. 19 березня 1930, Ржищів, Київська округа) - українська письменниця-шістдесятниця. Лауреат Шевченківської премії (1987), Премії Антоновичів (1989), премії Петрарки (1994).

У радянські часи брала активну участь у дисидентському русі, за що була надовго виключена з літературного процесу. Авторка поетичних збірок «Над берегами вічної ріки» (1977), «Неповторність» (1980), «Сад нетанучих скульптур» (1987), роману у віршах «Маруся Чурай» (1979, Шевченківська премія 1987), поеми «Берестечко» (1999, 2010). 2010 року опублікувала перший прозовий роман «Записки українського самашедшого», що став одним з лідерів продажу серед українських книжок у 2011 році.

Почесний професор Києво-Могилянської академії, почесний доктор Львівського та Чернівецького університетів.

Відмовилась від звання Героя України.

Зміст самостійної роботи:

- Ознайомитися з життєвим шляхом Ліни Костенко.

Література:

1. Брюховецький В. Ліна Костенко.- К., 1990.
2. Коляда Т. Віртуальна дійсність в поезії Ліни Костенко // Світовид.- 1996. - Ч. 3.
3. Кудрявцев М. Митець і час: ідейна проблематика поетичної драми Ліни Костенко // Дивослово. - 1998. - № 8.
4. Симоненко В. Краса без красивостей // Слово і час. - 1990. - № 3.
5. Шелест В. Образні асоціації в поезії Ліни Костенко // Дивослово. - 1994. - № 2.
6. Шпиталь А. Книга болю з проблиском надії; Мовчан Р. Позбутися рабського комплексу; Кодак М. “Берестечко”: один урок українству // Слово і час.— 2000.— № 1.
7. Фізер І. Шедеври поетичної мітоісторії Ліни Костенко // Сучасність.— 1988.— № 7—8.

Питання для самоконтролю:

1. Де і коли народилася Ліна Костенко?
2. Яку освіту здобула майбутня письменниця?
3. Назвіть перші поетичні збірки Ліни Костенко.
4. Чому у творчості письменниці був «шістнадцятирічний період мовчання»?
5. Назвіть твори Л.Костенко, писані у XXI столітті.

Тема: Українська „химерна проза” ХХ ст. (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Зміст поняття «химерна проза».
2. Основні ознаки української химерної прози.
3. Основні представники української химерної прози.

Актуальність питання:

Назва стильової течії в українській прозі 70-х рр. "Химерна проза" стала реакцією на диктат норм соцреалізму в українській "радянській" літературі.

Її ознаки: поєднання реального з міфологічним, часово-просторові зміщення, запозичення стильових рис бароко, гротескові метаморфози з героями. "Химерна проза" емоційна, експресивна, її світ свідомо неприродний, але правдивий. За цими ознаками можна говорити про близькість "химерної прози" до явища магічного реалізму, поширеного в літературі Латинської Америки.

Представники: В.Земляк (романи "Лебедина зграя", "Зелені млини"), В.Дрозд ("Ірій", "Самотній вовк"), О.Ільченко ("Козацькому роду нема переводу або Козак Мамай і Чужа Молодиця") та ін.

Зміст самостійної роботи:

- Ознайомитися зі змістом поняття «химерна проза».
- Знати, розуміти основні ознаки української химерної прози.
- Називати письменників та їхні твори.

Література:

1. Український роман сьогодні (Матеріали 5 пленуму правління Спілки письменників України 12-13 квітня 1976). – К.: 1979.
2. Наєнко М.К. Історія українського літературознавства. – К.: Видавничий центр "Академія", 2001. – 359 с.
3. Історія української літератури ХХст. / Під ред. В. Дончика, кн. 2.– К.: Либідь, 1995. – 507 с.
4. Літературознавчий словник-довідник.– К.: 1997. – 752 с.
5. Новиченко К. Стильові складники багатства сучасної прози // Дніпро, 1981. – №7. – С. 135 -145.
6. Ільницький Микола. Безперервність руху. – К.: Радянський письменник, 1983. – 231 с.
7. Сучасний український роман у контексті світової літератури. "Круглий стіл "Вітчизни" // Вітчизна. – 1981. – № 10. – С. 146-164

Питання для самоконтролю:

1. Що таке «Химерна проза»?
2. Які основні ознаки української химерної прози?
3. Назвіть основних представників української химерної прози та їх основні твори.

**Тема: Традиції бароко в ХХ ст. Література „українського бароко” ХХ ст.
(2 год.)**

Питання на самостійне вивчення:

1. Походження терміна «бароко»
2. Літературні течії, наближені до бароко
3. Філософія та естетика бароко
4. Українське бароко

Актуальність питання:

Етимологія терміна «бароко» не визначена й сьогодні. Так, існують принаймні три версії щодо його походження.

Термін «бароко» вперше був застосований для характеристики стилю архітектурних споруд. Але згодом його починають вживати для позначення інших мистецьких явищ. Наприкінці ХІХ століття починають говорити про бароко в літературі.

На початку ХХ століття розпочинаються дискусії про бароко у східнослов'янських літературах, зокрема — в українській літературі. Так, після жвавої дискусії на сторінках української періодики народилася думка про бароко як найхарактерніше вираження українського національного стилю в мистецтві. Згодом відомі літературознавці О. Білецький та І.Єрьомін, аналізуючи творчість Симеона Полоцького, вводять поняття «бароко».

Ознакою бароко є контрастність, яка виявляється, зокрема, у протиставленні земного й неземного; захоплення ускладненою формою, химерним, дивним. Названі риси розвивалися у відповідних метафорах, символах, алегоріях.

Зміст самостійної роботи:

- Ознайомитися з походженням терміна «бароко».
- З'ясувати основні ознаки літератури бароко.
- Називати письменників та їх основні твори.

Література:

1. Теорія літератури / О. Галич, В. Назарець, Є. Васильєв. - К.: «Либідь», 2006. - с. 351-358
2. Українське літературне бароко / Д. Чижевський - К.: Видавництво "Обереги", 2003 - 576 с.
3. Івашко Ю. Перлини українського бароко. - Будмайстер 2003 №1/2 С.10-13
4. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. — 4-те вид., стереотип. — К.: Либідь, 2002. — 656 с. - С.513-524.
5. Макаров А. Світло українського бароко.- К.: Мистецтво, 1994.- 288 с.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняттю «бароко».
2. Які основні ознаки цього напрямку?
3. Назвіть основних представників літератури бароко в українській літературі та їх твори.

Тема: Характеристика образів роману «Диво» Павла Загребельного (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Образ Софії Київської.
2. Характеристика образу Сивоока.
3. Образ князя Ярослава Мудрого.

Актуальність питання:

Образ Софії Київської виступає у творі і як реальна історична пам'ятка, і як художній символ сили, краси мистецтва, втілення людських рук та розуму, мистецького таланту. «Цей собор вже з першого дня його існування, певно, мало хто вважав за житло для Бога — він сприймався як надійний притулок людського духу, тут відразу задомовився дух громадянства і мудрості тих, хто вибудовував державність Київської Русі ...Диво!».

Образ Сивоока вигаданий автором, це втілення проблеми творчого начала в людині, свободолюбства, людської гідності. Сивоок — будівничий Софії Київської, талановитий древлянин багато блукав по Русі, був ченцем у болгарському монастирі, згодом потрапив до Візантії й працював у константинопольського майстра як будівник и оздоблювач храмів. Згодом, дозрілий у своєму таланті и розумінні життя, повернувся до Києва, у рідну землю. Повернувся, щоб створити Софію, собор, у якому використав традиції предків та досвід, набутий по всіх світах. Він — чудовий талант, майстер у мистецькому подвигу, котрому віддав себе до останку.

Образ князя Ярослава Мудрого цілком реальний, характер його поданий у складному переплетенні добрих та злих вчинків, лагідності та жорстокості, необхідності вибору в боротьбі за владу. Загребельний показує свого героя як звичайну людину, яка має слабкості, недоліки; часом Ярослав Мудрий був жорстоким, самовпевненим, для нього був «раніш закон, а потім благодать». Як бачимо, він не ідеальний. П. Загребельний у змалюванні Ярослава знайшов добру міру поєднання «державно-історичного» та «людського»...

Зміст самостійної роботи:

1. Охарактеризувати образи головних героїв роману «Диво» П.Загребельного.

Література:

1. Загребельний П. Неложними устами. — К., 1981.
2. Дончик В. Істина — особистість (Проза Павла Загребельного). — К., 1984.
3. Фащенко В. Павло Загребельний. Нарис творчості _ к., 1984.
4. Шпиталь А. Історична проза Павла Загребельного. — К., 1986.
5. Слабошпицький М. Історія сучасності й сучасність історії // Слабошпицький М. Літературні профілі. — К., 1984.
6. Загребельний П. «Замкнене коло нашої історії — ось це я мав на увазі»: Інтерв'ю з Павлом Загребельним, автором роману «Диво» // Панченко В. Урок літератури. — Кіровоград, 2000.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте образ Софії Київської .
2. Охарактеризуйте образ Сивоока.
3. Охарактеризуйте образ князя Ярослава Мудрого.

Тема: Характеристика образів роману «Мальви» Романа Іваничука (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

4. Образ Марії – матері яничарської.
5. Характеристика образу Мальви.
6. Образи Аліма та Селіма.

Актуальність питання:

Головні герої роману «Мальви» Р.Іваничука – Марія, Мальва, Стратон, Алім, Селім поєднані одною бідою: проживанням у чужому краї, та ще й у краї з іншою релігією. Перед ними у різний час постає одна й та ж проблема: змиритись та підкоритись чужій системі або все життя страждати, але залишатись вірним своїй релігії та вітчизні. Кожен з них вибирає свій шлях. Алім – підкоряється і служить чужинцям, проте, як пише Ніна Бічуга про нього, яничарство Аліма у «Мальвах» – відступництво майже неусвідомлене, частково вимушене, на рівні півсвідомості (справді «пів», а не «під»). Селім навіть не обирав, оскільки швидко піддався впливу чужої цивілізації, проте він намагається щось зрозуміти зі свого минулого і розібратись у теперішньому. Марія – живе у чужій системі, зовні підкоряючись їй, а всередині, повністю заперечуючи, намагається не піддатись їй і пам'ятати про рідний край. Стратон – колишній раб, який отримав волю і заснував поселення християн – залишився вірний вірі й батьківщині, проте змирився з тим, що вмирати буде на чужині. Проте центральний, на мою думку, образ роману – Мальва. Вона обрала собі шлях, не схожий на інші – шлях валенродизму. Шлях життя в чужій системі, проникнення у верхівку її влади, підробленої покори, а насправді відчайдушної праці на благо своїй батьківщині.

У творі можна провести чіткі паралелі між двома епохами історії України. Алім та Селім, яничари – це люди, які народились на Україні, проте переконання мали комуністичні і працювали проти своєї батьківщини. Стратон – це більшість тогочасних українців, які не сприймали режим, але жили під його владою. Мальва – це інтелігенція, це «Валенроди», які жили в Союзі, та працювали проти нього. Проте наймасштабніша паралель – Марія – це Україна, яка шукає своїх дітей, що зрадили її, яка намагається переконати їх в тому, що їхні переконання хибні, яка хоче повернутись до своєї «батьківщини» – незалежності.

Зміст самостійної роботи:

2. Охарактеризувати образи головних героїв роману «Мальви» Р.Іваничука.

Література:

- Життя та творчість Романа Іваничука на сайті Бібліотеки української літератури
- Біографія і твори Романа Іваничука на «Українському Центрі»
- Іваничук Роман Іванович // Сайт «Герої України» (ukrgeroes.narod.ru)
- МЕЧ І МИСЛЬ: творчість Романа Іваничука у національних вимірах української культури. Збірник наук. пр.
- Письменник Роман Іваничук: «Література — це храм, а не дім розпусти»

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте образ Марії.
2. Охарактеризуйте образ Мальви.
3. Охарактеризуйте образи Аліма та Селіма.

Тема: Сучасна поезія (4 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Особливості сучасної поезії.
2. Основні представники сучасної поезії.

Актуальність питання:

Порівняно з класичною та радянською українською літературою, сучасні поети відчутно частіше використовують верлібр, ніж традиційне силабо-тонічне віршування. Для сучасної української поезії характерні ігрові експерименти з мовою. Так, Володимир Цибулько у своїх віршах змінює граматику та синтаксис.

Поезія від середини 1980-х до середини 1990-х років відмічена великим інтересом до бароко. Зокрема необарокові елементи характерні для поетичних груп Бу-Ба-Бу, ЛуГоСад та Пропала грамота, а також для поетів-паліндромістів Миколи Мірошніченка та Анатолія Моїсеєнка.

Серед значних поетичних книг кінця вісімдесятих — початку дев'яностих років: «Ікар на метеликових крилах» (1990) Василя Голобородька, «Прогулянка одинцем» (1990) Миколи Воробйова та «Диригент останньої свічки» (1990) Оксани Забужко. Поезія 1990-х років знаходилася під впливом американських поетів-бітників, зокрема Юрій Андрухович у передмові до перекладеної ним антології поезії бітників говорить про паралель між звільненням від впливу британської літературної традиції в США в 1950-ті роки і звільненням від російського впливу в українській поезії 1990-х років.

Сергій Жадан став найвпливовішим поетом в сучасній українській літературі. Покоління поетів після нього деякі критики навіть називають «піджаданниками».

Стилістично сучасна українська поезія дуже різноманітна. В жанрі фонетичної поезії пишуть такі автори, як Юрій Завадський, Андрій Антоновський, а в жанрі зорової поезії — Микола Мірошніченко, Мирослав Король, Віктор Женченко, Микола Сорока, Іван Іов, Василь Трубай, Микола Луговик.

В 1990-ті роки популярності набули гумористичні лімерики Юрка Позняка, представника угруповання «Пропала грамота», зокрема його книга зібраного «Шедеври» (1997). Чорним гумором відмічені вірші Юрія Луканова. Іронічна поезія характерна для групи Бу-Ба-Бу, особливо Олександра Ірванця, а також для Віри Балдинюк, Віктора Шушпана, Юрія Заруцького, Володимира Цибулька та Ігоря Бондаря-Терещенка. Сатиричну поезію пишуть Андрій Панчишин, Тризубий Стас, Ігор Жук, Едуард Драч, В'ячеслав Шнайдер, Костянтин Гулюк, Дмитро Лазуткін, Юрій Луканов, Артем Полежака.

До наймолодших поетів, що дебютували в 2000-2010-ті роки належать: Дмитро Лазуткін, Олег Коцарев, Павло Коробчук, Богдана Матіяш, Ірина Шувалова, Андрій Любка, Люба Якимчук, Лесь Белей, Григорій Семенчук, Мирослав Лаюк.

Зміст самостійної роботи:

- Ознайомитися з особливостями сучасної поезії
- Називати основних представників

Література:

1. *Білоцерківець Н.* БУ-БА-БУ та ін., або Дещо про український поетичний авангард // Літературна панорама.— 1990.— К., 1990.
2. *Бовсунівська Т.* Типологія української посттоталітарної художньої деструкції світобудови // Сучасність.— 2003.— № 10.
3. *Гундорова Т.* Бу-Ба-Бу, Карнавал, Кіч // Критика.— 2000.— № 7—8.
4. *Гундорова Т.* Постмодерністська фікція Андруховича з постколоніальним знаком питання // Сучасність.— 1993.— № 9.
5. *Жулинський М.* Подих третього тисячоліття.— Луцьк, 2000.

Питання для самоконтролю:

1. Які ознаки характерні для сучасної поезії?
2. Назвіть основних представників української поезії к.ХІХ-поч.ХХст.

Тема: Сучасна проза (2 год.)

Питання на самостійне вивчення:

1. Риси сучасної прози.
2. Творчість Галини Пагутяк.
3. «Казка про калинову сопілку» О.Забужко.

Актуальність питання:

Для сучасної прози характерні пошуковість, експериментаторство у відображенні сучасного світу, людини, її відчуттів в ігровому полі авторської уяви; поєднання різних стильових тенденцій, конкретики сучасного життя з універсальністю часопростору.

У творах Галини Пагутяк (новели «Ранок без вечора», «Потрапити в сад», «Душа метелика») відображена узагальнююча картина сучасного світу в новелах; зроблено наголос на духовності, упевненості у внутрішніх гуманних потенціях людини; витончена, прихована гра уяви, фантазії зі звичними, буденними епізодами як модерністичне розгортання наскрізної метафори. Для творів Г.Пагутяк характерна притчевість, філософічність новелістики.

Оксана Забужко («Казка про калинову сопілку») піднімає вічні філософські категорії життя і смерті, добра і зла, любові й ненависті крізь призму оновленого міфу про двох сестер, утіленому в українській народній казці «Про вбиту сестру і калинову сопілку».

Зміст самостійної роботи:

1. З'ясувати особливості сучасної прози.
2. Прочитати твори Галини Пагутяк (новели «Ранок без вечора», «Потрапити в сад», «Душа метелика») та Оксана Забужко («Казка про калинову сопілку»)

Література:

1. Гнатюк О. Нове обличчя української літератури // Між літературою і політикою, К.: Дух і літера — 2012, С. 128–133.
2. Критика прози: статті та есеї / В. Неборак, І. Котик, М. Котик-Чубінська, М. Барабаш, К.Левків. — К.: Грані-Т, 2011.
3. Лебединцева Н. М. Сучасна українська література: Навчальний посібник. — Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007
4. Літературна дефіляда. Сучасна українська критика про сучасну українську літературу. — Київ: Темпора, 2012.
5. Харчук Р.Б. Сучасна українська проза: постмодерний період: Навч. Посіб.. — Київ: ВЦ «Академія», 2008.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть особливості сучасної прози.
2. Проаналізуйте твори Галини Пагутяк (новели «Ранок без вечора», «Потрапити в сад», «Душа метелика») та Оксана Забужко («Казка про калинову сопілку»)